

https://www.vrijeacademie.nl/ons-aanbod/colle

Colleges Symboliek: Van Botticelli tot Bourgeois - Vrije Academie

Colleges Symboliek: een reeks voor echte speurneuzen. Ontdek verborgen verhalen in de kunst aan de hand van topstukken uit de kunstgeschiedenis.

Symboliek

- Pre-iconografische beeld - wat zie je feitelijk?
- Iconografische beschrijving - relateren aan bronnen
- Iconografische interpretatie - betekenissen in het grote geheel

https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/br

Bronzino | An Allegory with Venus and Cupid | NG651 | National Gallery, London

**BEELD VAN DICHTKUNST
LUST EN ZONDE?
VERGETELHEID?
DECEPTIE?
ONTHULLEN?**

De figuur die achter Cupido het hoofd vastgrijpt, is geïdentificeerd als Lijden, Jaloezie (slachtoffer van syfilis)

Cupido - zoon van Venus - hurkt met zijn blote billen uitdagend naar achteren gestoken en betast Venus' borst, waarbij hij haar tepel samenknijpt terwijl hij haar kus beantwoordt en probeert haar kroon te stelen.

Maandag 27 januari 2025

Op de achtergrond bevindt zich de **gevleugelde Vader Tijd (Chronos)**, te herkennen aan zijn **zandloper**. Het is niet eenvoudig te zien wat hij doet.

Hij houdt een blauwe doek vast waarmee hij lijkt een reeks van bedrog te verhullen of te onthullen. Hij kijkt woedend naar een **andere figuur in de achtergrond, wiens hoofd geen achterkant of inhoud lijkt te hebben** en die Vergetelheid kan voorstellen, ook de doek vasthoudend. Tijd probeert mogelijk te voorkomen dat Vergetelheid de handelingen van Venus en Cupido verhult.

Bedrog of Misleiding, **het mooie meisje achter Plezier**, biedt Cupido een **honingraat** aan. Haar verborgen slangenlichaam suggereert echter dat haar zoete aanbod letterlijk een **angel in de staart** heeft. De mantel die met een broche op haar schouder is bevestigd, vertoont **cangiante**-kleuren die op glanzende zijde lijken - vanuit de ene hoek roze, vanuit de andere lichtblauw - net zo veranderlijk en bedrieglijk als zijzelf.

De glimlachende jongen met de **enkelband** van belletjes is **de dwaze Plezier**, die op het punt staat om het paar te bedekken met **rozenblaadjes**. Hij lijkt **de doorn die in zijn rechtervoet prikt** niet op te merken - Plezier wordt vaak gevolgd door Pijn.

De **maskers** aan Venus' voeten suggereren dat zij en Cupido lust uitbuiten om bedrog te verhullen.

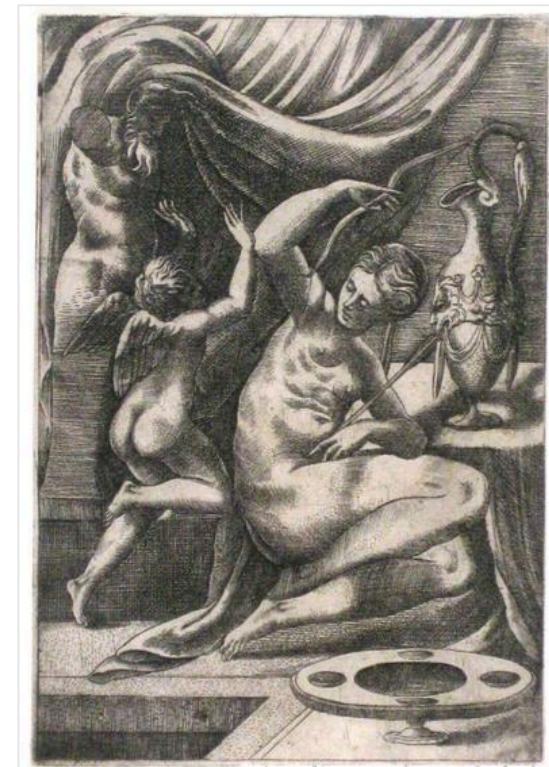
Venus houdt de **gouden appel** vast die Paris aan haar gaf als de mooiste van alle godinnen, en haar traditionele attribuut, een **paar duiven**, rust op de grond.

Bronzino, Allegorie met Venus, ca. 1545, National Gallery, Londen

Dit is een van Bronzino's meest complexe en raadselachtige schilderijen. De beoogde betekenis ervan is niet geheel zeker. Het is waarschijnlijk het schilderij dat wordt genoemd in Vasari's *Leven van Bronzino* uit 1568: 'Hij maakte een schilderij van bijzondere schoonheid, dat werd gestuurd naar koning Frans van Frankrijk; waarop een naakte Venus met Cupido te zien is die haar kust, en aan de ene kant Plezier en Spel met andere Liefdes; en aan de andere kant Bedrog, Jaloezie en andere hartstochten van de liefde.'

De boodschap van het schilderij kan zijn dat schoonheid de hartstocht beteugelt om ons te beschermen tegen jaloezie, bedrog en dwaasheid, en Vader Tijd in staat stelt om de vergetelheid te bestrijden die hartstocht met zich meebrengt. Het kan echter ook gaan over de pijnlijke gevolgen van onkuise liefde, beheerst door plezier en misleiding.

Bronzino liet zich mogelijk inspireren door: een schilderij van zijn **leermeester Pontormo** waarop Venus een pijl van Cupido afpakt (Uffizi, Florence), een tekening van **Michelangelo**, poëzie van **Petrarca**, een beroemde tekening uit 1530 die het overspel van Mars en Venus afbeeldt (nu in het Louvre, Parijs), van **Rosso Fiorentino** (1494-1540)

Giulio di Antonio Bonasone
Venus neemt een pijl van Amor
circa 1530 - 1560

Jan Saenredam, Noordelijke Nederlanden,
1575, naar ontwerp van Hendrick Goltzius

Het tapijt "Justitia bevrijdt Innocentia" is gebaseerd op een tekening van Agnolo Bronzino (1503-1572) en werd vervaardigd door de wever Jan Rost. (hond, leeuw, wolf)

San Giovanni, **Rosso Fiorentino**, 1521
Style: **Mannerism (Late Renaissance)**.

Mannerism: The Style That Put an Elaborate Twist on Renaissance Art

Venus en Cupido is een **olieverfschilderij op hout** (128x194 cm) van **Pontormo**, naar een ontwerp van **Michelangelo Buonarroti**, daterend uit **rond 1533** en bewaard in de **Galleria dell'Accademia** in **Florence**